

Cultura de masă și satul contemporan

Cei douăzeci de ani de construcție socialistă în patria noastră au însemnat deopotrivă făurirea unei baze materiale de nezdruccinat a socialismului și a unei conștiințe noi, superioare, izvorită tocmai din profundele prefaceri ale relațiilor sociale. Satul contemporan tinde astăzi să devină un focar spiritual complex, unde o dată cu roadele timpului se culeg și cele ale culturii noi. Aceasta se înscrie firesc în procesul istoric al desființării treptate a deosebirilor dintre oraș și sat, a cuceririi de către noul public sătesc a noi zone de cultură. Formele muncii culturale presupun astăzi și în mediul rural un profil variat, capabil să satisfacă necesitățile spirituale ale unui public din ce în ce mai exigent. Ca o consecință firească a noului peisaj al satului, au apărut în practica muncii culturale forme adecvate acestui nou specific, care s-au elaborat „din mers”. Activitățile culturale au răspuns cu promptitudine solicitărilor multilaterale ale vieții în continuă prefacere, îmbogățindu-și gama de inițiative în pas cu cerințele noului.

Pentru a dezbată, a generaliza și stimula introducerea unui spirit inovator în munca culturală, redacția revistei noastre a invitat un număr de activiști culturali cu bogată experiență, reprezentând cele mai variate sectoare de activitate din domeniul culturii de masă.

În cele ce urmează redăm discuțiile ce s-au angajat în jurul acestor probleme:

CAMINUL CULTURAL ȘI REPERTORIUL

Redacția: Este știut faptul că pe scena căminului cultural se desfășoară o intensă activitate artistică în cadrul căreia teatrul se bucură de un interes și o receptivitate din ce în ce mai educată. Activitatea susținută a formațiilor de amatori împletită cu turneele teatrelor profesioniste, cristalizează imaginea unui repertoriu specific, legat de cele mai actuale probleme ale satului colectivizat. Ce ne puteți spune în legătură cu acest fenomen?

Gheorghe Botez: Spre deosebire de perioade anterioare, astăzi aria tematică a repertoriului pentru sate se lărgeste necontenit, îmbrățișând probleme specifice. Una dintre laturile acestei particularități ar fi îmbinarea piesei într-un act cu programe ale orchestrelor populare.

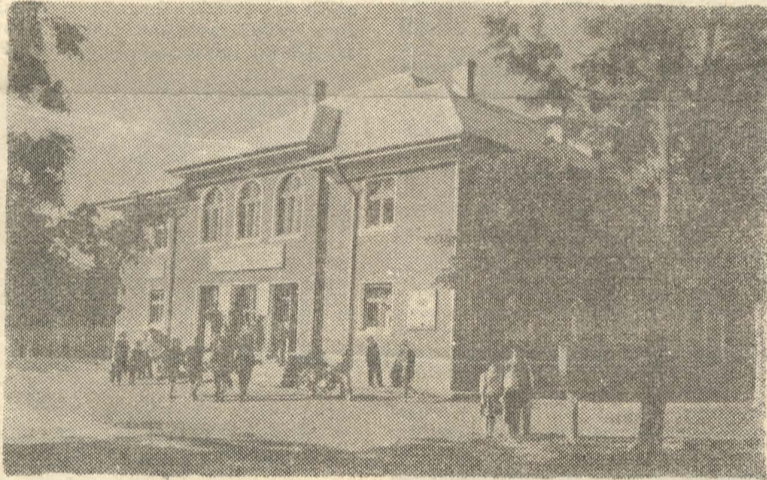
Constantin Ghica: Pentru a reprezenta în fața publicului sătesc aceste teme specifice, Teatrul de Stat din Bacău a lucrat cu dramaturgul local Ion Ghelu-Destelnică a cărui piesă „Cearță în familie” reflectă tematic înnoirile satului nostru contemporan. Colectivul teatrului va asigura acestei piese o distribuție de prim ordin. Din experiența noastră în privința turneelor în mediul rural a reieșit cu claritate că exigențele publicului au crescut, a crescut de asemenea nivelul său de percepere a fenomenelor vieții. Legată de aceasta mi se pare că în general repertoriul alcătuit de Casa centrală a creației populare pentru a fi jucat pe scena căminului cultural este sărac. Nu sînt suficiente piese de teatru care să reflecte viața bogată a țărânimii noastre.

Mureș Covataru: Nu se poate spune că nu sînt piese suficiente. Ele există dar nu la nivelul cerințelor actuale. Satul contemporan ridică probleme mai complexe decît două trei teme generale care se reiau cu fiecare piesă. Sau președintele gospodăriei colective era împotriva unirii mai multor gospodării, sau unii colectivizști nu vor să accepte înființarea de ramuri anexe etc. Lipsesc conflictele puternice care să vorbească despre transformările din conștiința oamenilor. Concursul de creație „Vasile Alecsandri” ar trebui să aibă o finalitate mai bogată decît piese ca: „Zambilica e mărtoară”, „Academicianul”, „Ploaia”, lucrări schematice, neinspirate, scrise și selecționate după principiul învechit „la țară merge”. Este lăudabilă inițiativa teatrului Regional București care, colaborînd cu Paul Everac a realizat un spectacol sătesc modern, deosebit de util, cu piesa acestuia „Mașina de calcul”.

Ion Coman: Ar trebui să fie limpede pentru toată lumea că cei douăzeci de ani au trecut cu aceleași rezultate de îmbogățire a conștiinței și la sate. Există prin radio și televiziune, prin presă, literatură un contact permanent al colectivității cu viața culturală. Noua intelectualitate a satului, pătrunderea cărților prin biblioteci, toate acestea au lărgit preocupările și au cultivat gustul publicului de la sate. Sînt împotriva unor repertorii profilate unilateral pentru sate. Experiența Teatrului de Stat din Piatra Neamț ne arată că turneele cu piese clasice (de exemplu „Jocul dragostei și-al întimplării”) s-au bucurat de un succes similar cu cel reputat în centrele urbane. Părerea mea este că ținînd cont de noua înfățișare spirituală a satului aproape toate piesele din repertoriul teatrului pot și trebuie să fie jucate pe scena căminului cultural.

Redacția: Există totuși necesitatea unor repertorii pe problemele satului de azi care să dezbătă aspecte ale creșterii conștiinței țărânului muncitor. Reținînd ideea lărgirii gamei de spectacole sătești prin introducerea în turnee a unor piese clasice, ce forme consideră participanții la discuție că mai sînt caracteristice etapei actuale?

Ion Coman: N-ar fi lipsit de interes dacă s-ar dramatiza lucrări în proză de o mare valoare artistică și educativă, așa cum s-a făcut pe vremea lor cu unele din momentele și schițele lui Caragiale. O altă formă, experimentată de noi cu succes este și spectacolul mixt,

■ Căminul cultural din Negrești — Piatra Neamț

cuprînd piese într-un act, fragmente de brigadă artistică, precum și piese muzicale de largă circulație executate de orchestre profesioniste și soliști.

O NOUA FUNCȚIE A MUZEELOR

Redacția: Preocupări asemănătoare cu cele ale teatrelor au caracterizat și activitatea altor instituții culturale din regiunea Bacău. Sînt cunoscute inițiativele acestora de a lărgi activitatea muzeistică de la sediul prin deplasarea cu expoziții și conferințe în mijlocul publicului rural.

Iulian Antonescu: Muzeul a acoperit nu numai științific ținutul bogat al regiunii Bacău, ci a pornit cu ani în urmă la cîștigarea aceluia public care, datorită depărtării sale geografice de sediile muzeelor nu le putea vizita. Muzeul a devenit astfel nu numai o instituție de știință, ci și un centru de propagandă și educație științifică a masei. Conferința de specialitate, cu care a început această activitate a fost îmbogățită ulterior cu expoziția volantă și brigada științifică. Toate acestea au introdus în practica muzeistică o formă nouă în țară, simpozionul științific. Aici totul trebuie să slujească o temă unitară, în cadrul căreia expunerile orale sînt întărite prin elemente demonstrative palpabile, diferite exponate din muzeu. De pildă, la tema „Să citim din străvechea carte a istoriei pămîntului”,

Masa rotundă a „Ateneului”

Participanții la discuții

IULIAN ANTONESCU
directorul Muzeului regional Bacău,
MUREȘ COVATARU
directorul Casei regionale a Creației populare,
RADU STOIAN
bibliotecar șef la Biblioteca regională Bacău,
GHEORGHE BOTEZ
inspector metodist la Comitetul regional pentru cultură și artă Bacău,

ARISTOTEL MITREA
inspector metodist la Comitetul regional pentru cultură și artă Bacău,
JUSTIN FAICEVICI
directorul Intreprinderii regionale cinematografice,
CONSTANTIN GHICA
directorul Teatrului de Stat din Bacău,
ION COMAN
directorul Teatrului de Stat din Piatra Neamț,
GHEORGHE CALINESCU
secretarul comisiei regionale de răspîndire a cunoștințelor culturale-științifice.

naturalistul vorbește despre apariția omului, pregătind intervenția istoricului care dezbate aspectele sociale ale fenomenului. În sfîrșit, cercetătorul de artă tratează momentul din evoluție al trecerii la preocupări artistice.

O altă formă a cultivării interesului pentru muzeu o constituie caravana muzeistică, adevărată artilerie grea a propagandei științifice. În șaisprezece centre rurale a poposit această caravană expunînd tema „Evoluția uneltelor”. În ultima vreme am experimentat cu succes expoziția volantă de artă pe un timp limitat. Am început cu reproduceri, am continuat cu expoziții de artă originale, profilînd astfel muzeul sătesc de mai firziu.

Redacția: Ar fi interesant de știut dacă comisia regională pentru răspîndirea cunoștințelor culturale-științifice a completat și sprijinit activitatea în mediul sătesc a muzeelor?

Gheorghe Călinescu: Nu numai că a completat, dar întreaga activitate a comisiei a fost orientată în întîmpinarea interesului sporit și multilateral al noului public sătesc. Practica a arătat că varietatea tematicii, un

zultatelor și momente artistice ca: fragmentul de brigadă, secvența de film, interpretarea solistică etc. Se bucură de succes jurnalul foto-sonor la care tehnica modernă contribuie la învierea expunerilor. Conferința este punctată aici de demonstrații la epidiascop și de scurte intervenții înregistrate pe bandă de magnetofon. Călătoria pe hartă și almanahul științific, forme devenite „clasice”, au fost și ele improspătate prin introducerea unor momente artistice.

Redacția: Ce preocupări au existat legate de răspîndirea și generalizarea inițiativelor valoroase în întreaga regiune?

A. Mitrea: Pentru a consolida prestigiul acestor inițiative, pentru a studia aplicabilitatea lor în funcție de specificul comunei, și în cele din urmă pentru a crea baza generalizării lor, s-au organizat numeroase centre metodice pe grupe de comune. Prin activitatea lor fecundă, acestea au devenit adevărate laboratoare ale culturii de masă. Ulterior, la aceste centre s-a experimentat instruirea conducătorilor de formații artistice pe diferite genuri. Dirijorii corurilor de la căminele culturale au învățat cîntece noi, instructorii de brigadă au vizionat spectacole model, regizorii amatori au primit noțiuni calificate de punere în scenă, scenografie, grimă etc.

Redacția: Cum s-a reflectat necesitatea unor forme de activitate noi în munca cinematografeilor sătești și a bibliotecilor comunale?

Iustin Faicevici: În colaborare cu biblioteca regională am organizat concursuri „Cine știe cîștigă”, diferențiate pe specificul fiecărei brigăzi de producție agricolă. S-au organizat simpozionuri pentru filmele românești, foarte bine primite de un public receptiv și numeros. Filmul agricol, specializat, prezentat în fața colectivităților a contribuit substanțial la propagarea unor cunoștințe agrozootehnice indispensabile. S-a experimentat cu succes metoda rulării filmului fără comentariul sonor, pentru a permite inginerului agronom să localizeze problematica filmului respectiv. Pe viitor ar trebui folosit filmul științific, pe aceleași criterii, în practica deplasării la sate a lectorilor.

Redacția: Cititorii noștri ar fi interesați să aflu în ce constă „Ștafeta filmului”, o metodă nouă în activitatea culturală, experimentată în regiunea noastră.

I. Faicevici: „Ștafeta filmului” constă în însoțirea fiecărei pelicule de un caiet în care fiecare director de cămin notează aprecieri și sugestii. Circulînd împreună cu filmul, acest caiet devine instrumentul unui veritabil schimb de experiență între conducătorii instituțiilor culturale sătești. Aș propune studioul „Alexandru Sahia” să realizeze mai multe filme monografice legate de viața complexă a unei gospodării colective, ceea ce ar contribui la generalizarea experienței înaintate. Consider, de asemenea, că schimbările structurale survenite în satul nostru impun cursuri calificate cu directorii de cămine culturale pentru a fi instruiți în spiritul noilor probleme ale muncii culturale.

Radu Stoian: S-a vorbit aici despre consfățiri și concursuri. Aș adăuga că metoda popularizării cărții agricole, incununată de succes, ar trebui extinsă și asupra cărții beletristice. Este interesant de remarcat că noul nivel al satului se reflectă și în cererile tot mai numeroase de literatură clasică și actuală, iar activitatea de colportaj a bibliotecarilor este tot mai mult înlocuită de activitatea la sediu, întrucît cititorii vin ei înșiși în număr din ce în ce mai mare la bibliotecă.

Redacția: Am văzut formele muncii culturale oglindite în noul peisaj al satului, să vedem în continuare cum se reflectă acestea în activitatea artistică de amatori.

CÎTEVA PROPUNERI

În cursul discuțiilor, participanții au formulat numeroase propuneri privind cele mai variate laturi ale activității culturale în mediul rural, dintre care am reținut pe acelea care reflectă în mod judicios necesități reale de îmbunătățire a conținutului acestei activități.

A reieșit că formula schimbului de experiență între comune și raioane nu este suficientă pentru a cuprinde toate laturile muncii cultural-artistice de masă. Se impune deci lărgirea sferei acestor schimburi de experiență, antrenîndu-se regiuni cu specific apropiat.

Legătura dintre instituțiile artistice profesioniste și mișcarea artistică de amatori nu îmbracă încă formele unei colaborări permanente, a unui ajutor artistic multilateral. Prezența sporadică a specialiștilor la căminul cultural, numai în etapele superioare ale concursurilor artistice, nu oferă posibilitatea realizării unor spectacole de performanță. Regizorii, dirijorii de cor și orchestre, scenograful, instructorii de dans ar trebui solicitați la căminul cultural încă din perioada de pregătire a formației artistice, urmînd ca acest ajutor să se dezvolte în profunzime în etapele de concurs. Aceasta crează specialistului o funcție pedagogică, necesară mai presus de rolul său de „arbitru” al unor pregătiri de ultim moment. Eventual, organizarea săptămînală a unor puncte de consultație artistică la fiecare centru metodic, cu participarea artiștilor profesioniști de la regiune ar aprofunda formele acestei colaborări.

Deosebit de interesante ni s-au părut observațiile formulate în cursul discuției în legătură cu calitatea unor proiecte tip de cămin cultural sătesc. Activiștii culturali au constatat că unele sînt improprii și unele scene nu sînt bine utilizate. Organele de resort ar trebui sprijinite în mod calificat pentru ca noile proiecte tip să corespundă unor cerințe din ce în ce mai complexe. În acest sens noile proiecte vor trebui să prevadă pe lîngă scene mari, bine utilizate, și săli pentru repetiții și cercuri artistice, precum și spațiu necesar bibliotecilor comunale.

În etapa actuală munca culturală de masă trebuie să răspundă unui imperativ de seamă și anume cuprinderea principalelor probleme ale satului. În acest sens vor trebui organizate programe cultural-artistice atractive, cu un bogat conținut educativ, la nivelul satului contemporan.

Satul contemporan impune repartizarea formelor muncii cultural-artistice în mod egal pe întreg cuprinsul comunei. De aceea, considerăm necesar ca această activitate să în special formele realizate prin deplasarea brigăzilor științifice, a caravelor muzeistice, a conferențiarilor să cuprîndă nu numai centrul comunei, dar și satele cele mai depărtate.

Fără îndoială că în noile condiții în care evoluează satul contemporan, muncii culturale artistice de masă îi revin sarcini din ce în ce mai importante, a căror îndeplinire face parte din contextul desăvîrșirii construcției socialiste în patria noastră.

Revista noastră va acorda și pe viitor atenție acestor probleme, înțelegînd că generalizarea celor mai variate metode și inițiative este o sarcină de cea mai mare răspundere.